

Je kind begeleiden op weg naar schoolrijpheid

November 2010

CLB GROENINGE Centrum voor Leerlingenbegeleiding

Kasteelstraat 27 - 8500 Kortrijk
Deerlijkstraat 133 - 8550 Zwevegem

T 056 24 97 00 - F 056 24 97 01
T 056 24 97 00 - F 056 75 90 60

info@vclbgroeninge.be
www.vclbgroeninge.be

Grove motoriek

Motoriek = beweging
Grove motoriek = Grove bewegingen zoals lopen, gaan, klimmen, fietsen, gooien, balspelen, zwemmen,...

Een goede motoriek vraagt oefening!

Geef uw kind voldoende gelegenheid en ruimte tot beweging. Meestal krijgt een kind hiertoevoldoende kansen. Maar in sommige situaties (bv mensen die in een klein huis of appartement wonen, die geen of een kleine tuin hebben) vergt het een extra inspanning van de ouders om hieraan te voldoen.

TIPS:

- Naar een bos, park of speeltuin gaan
- Samen fietsen, zwemmen,...
- Kinderen die altijd voor de TV zitten, worden best wat meer gestimuleerd om te bewegen of buiten te spelen

U hoeft als ouder uw kind niet steeds in de gaten te houden of het voldoende beweegt. Een kind oefent in allerlei situaties spontaan zijn motoriek.

Welke *soorten speelgoed* stimuleren het oefenen van de grove motoriek?

- Alle soorten ballen
- Grote en kleine werkbanken
- Hoepels
- Autoped
- Fiets, eventueel met steunwielletjes
- Schommels met klimtouwen
- Klimrekken
- Rolschaatsen

Fijne motoriek

fijne motoriek = kleine, fijne bewegingen die je met handen en vingers maakt, zoals vastpakken van kleine voorwerpen, kleuren, knippen, boetsen, tekenen, kralen rijgen,...

Deze handvaardigheid ontwikkelt zich geleidelijk aan.

Het kind moet wel eerst voldoende vaardig zijn in zijn grove bewegingen. Zo heeft het bijvoorbeeld geen zin om de vingers te oefenen als de bewegingen vanuit de schouders nog stroef verlopen.

Fijne motoriek heeft duidelijk te maken met leren schrijven: soepele vinger- en polsbewegingen zijn nodig om goed te *kunnen schrijven*.

Ook hier is veel oefenen belangrijk: hoe meer het kind zijn handen en vingers kan gebruiken, hoe 'handvaardiger' het kan worden.

TIPS:

- Geef je kind voldoende kansen om te knippen, kleuren, vingerverven, parels rijgen,... ook als het een geknoei en een rommel wordt!
- Best eerst oefenen met dikke stiften of wasco's en pas later met fijne potloden, stiften,...
- Eerst of grote oppervlakten (bord, groot papier) en pas geleidelijk op kleinere bladen
- Het vastnemen van kleine dingen is een goede oefening. Doe deze dingen niet in de plaats van je kind, maar stimuleer het om het zelf te doen, ook al gaat het wat trager.
- Het kind moet nog geen letters en cijfers leren schrijven. Een soepele hand kan op een speelse en ongedwongen manier geoefend worden. Letters en cijfers worden aangeleerd in het 1^e leerjaar!

Aangepast speelgoed:

- Allerhande puzzels
- Insteekmozaïek
- Blokken (hout, duplo, lego,...), bouwdozen
- Uitstalspeelgoed (bv boerderij, soldaten, playmobil,...)
- Grote en kleine kralen
- Knikkers
- Prikblok
- Boetseerlei
- Kleurboeken met kleurpotloden, stiften, wasco's
- Vingerverf of gewone verfdoo's met dikke en dunne borstels
- Bord met krijtjes
- Werkboekjes met voorbereidende schrijfoefeningen (boekhandels en warenhuizen)

Ruimtelijk inzicht

= weten hoe voorwerpen en dingen ten opzichte van elkaar een plaats hebben en dit kunnen benoemen (bv de stoel staat naast de kast)

Dit verloopt in verschillende stappen:

1. inzicht hebben in je *eigen lichaam* (bv weten dat je een linker- en een rechterkant hebt)
2. *vanuit je lichaam de plaats van voorwerpen* kunnen bepalen en benoemen (bv ik sta achter de boom)
3. *relaties tussen voorwerpen* (de auto staat voor het huis)

Het gaat om een hele reeks begrippen: boven, onder, voor, achter, links, rechts, ... die van belang zijn voor het eerste leerjaar

TIPS:

- Laat je kind regelmatig zeggen waar iets staat of waar het kind zich bevindt
- Gebruik zelf deze begrippen
- Stel eventueel gerichte vragen (wat staat daar links-bovenaan?)
- Laat je kind dingen nabouwen (bv een huis met een deur in het midden en 4 ramen)
- Puzzels maken oefent ook het ruimtelijk inzicht

Speelgoed:

- Puzzels
- Bouwelementen (lego bv)
- Kijkboekjes
- In werkboekjes komen hieromtrent ook oefeningen voor

Visuele waarneming:

Visueel = zien, heeft te maken met de ogen

MAAR toch kan het zijn dat een kind goede ogen heeft maar een zwakke visuele waarneming! Visuele waarneming is meer dan gewoon goed zien!

Visuele waarneming =

- onderscheid zien tussen kleine verschillen
- aandacht hebben voor details
- onthouden wat je gezien hebt

deze dingen zijn belangrijk voor het leren lezen. Een kind moet het onderscheid kunnen maken tussen kleine verschillen in letters, bv: m-n, o-a, b-d

Ook moet het kind de letters en woorden herkennen (visueel geheugen)

TIPS:

U kunt uw kind aanmoedigen om naar details te kijken door bv vragen te stellen: Welke kleur? Wat stond er op die prent? Is dat helemaal hetzelfde? ...

Speelgoed:

- eenvoudige gezelschapsspellen: (kleuren)domino, memory, elektro,...
- werkboekjes
- er bestaan heel wat computerprogramma's die de visuele waarneming trainen
- puzzels

Auditieve waarneming

Auditief = horen

MAAR het kan zijn dat een kind perfect hoort en dat het toch moeite heeft met auditieve waarneming!

Auditieve waarneming =

- geluiden, klanken kunnen herkennen
- op elkaar gelijkende geluiden en klanken kunnen onderscheiden
- aandachtig kunnen luisteren
- kunnen onthouden wat men geleerd heeft

Ook auditieve waarneming speelt een rol bij het leren lezen en schrijven. Sommige klanken gelijken immers sterk op elkaar, bv v-f, s-z,... Het kind moet ook kunnen onthouden wat het gehoord heeft (bv eerst de v, dan de i en dan de s, dat is 'vis')

TIPS:

- Stimuleer uw kind om aandachtig te luisteren naar de geluiden in de omgeving (dierengeluiden, geluiden in het verkeer,...)
- Rijmen (bv taart rijmt op kaart) is een goede oefening die de meeste kleuters graag en spontaan doen
- Het leren van versjes en liedjes oefent het auditief geheugen
- Luisteren naar verhaaltjes op CD of cassette stimuleert het aandachtig luisteren

Symboolbewustzijn

= weten dat een bepaald teken in de plaats staat van iets anders (bv een rood licht betekent 'gevaar')

Voor het eerste leerjaar is het belangrijk dat een kleuter leert omgaan met symbolen. Onze letters en cijfers zijn immers niets anders dan symbolen.

In de dagelijkse omgang komen symbolen voortdurend aan bod (bv verkeersborden). Ook bepaald speelgoed doet hierop beroep (bv gezelschapsspelen met een dobbelsteen: '5 gooien, wil zeggen 5 stappen vooruit')

Taalbeheersing

Van een 5- jarige kleuter verwacht men het volgende:

- een duidelijke uitspraak van alle letters
- een goede zinsbouw
- een goede woordenschat

een kind met spraakproblemen kan zich geremd voelen bij het spreken, maar het kan ook problemen geven bij het lezen

Indien u denkt dat uw kind niet zo goed spreekt, kunt u contact opnemen met een logopediste (via school of CLB) om te laten onderzoeken of er een behandeling nodig is. Een logopediste kan ook tips geven over de aanpak van dergelijke problemen.

Bij foutief taalgebruik is het beter het foutieve gewoon op de correcte manier te herhalen dan uw kind steeds op de fout te wijzen en te onderbreken, omdat dat tot spanningen kan leiden.

TIPS:

- Spreek zoveel mogelijk A.N. met uw kind, zodat de taal thuis en op school hetzelfde is
- Geef uw kind de kans om iets te vertellen, laat het rustig zijn verhaal doen en neem tijd om te luisteren
- Gebruik zoveel mogelijk de juiste benamingen ipv het te hebben over 'dinges', 'het',...
- Spreek veel met uw kind, verwoordt zelf wat je aan het doen bent

- Voorlezen is een goede taalstimulans. Praat met uw kind over het verhaal, laat het vragen stellen of stel zelf vragen

Speelgoed:

- CD's met sprookjes, verhaaltjes, liedjes
- Poppenkast met poppen
- Verkleedmateriaal, poppen, uitstalspeelgoed dat uitnodigt tot rollenspel
- (sprookjes)boeken met kleurrijke prenten (zie volgende bladzijde)

Voorbereidend rekenen

Een 5-jarige moet nog niet weten hoeveel $5 + 2$ is, maar moet toch geleidelijk aan enkele dingen kennen die nodig zijn voor het echte rekenen:

- begrippen als meer, minder, eerste, laatste, evenveel,...
- dingen kunnen rangschikken, ordenen in een rij (bv van klein naar groot)
- concreet een aantal voorwerpen juist kunnen tellen
- de getallenrij kunnen opzeggen
- kunnen werken met hoeveelheden (bij doen, weg doen) (bv als ik er 2 wegneem, hoeveel zijn er dan nog? Zijn er meer appels of meer peren?)

Het voorbereidend rekenen komt uitgebreid aan bod in de kleuterklas, maar ook als ouder kun je veel doen:

TIPS:

- Stimuleren tot tellen: tafel dekken (hoeveel vorken?), snoepjes voor vriendjes (hoeveel?), bij het winkelen (neem 4 dozen erwten)
- Samen spelen, bv gezelschapsspelen met dobbelsteen, winkeltje spelen (betalen met kartonnetjes, wegen,...),...
- Ook in werkboekjes staan telpelletjes en werkjes rond rekentaal

Sociale en emotionele rijpheid

Sociaal = omgang met anderen

Emotioneel = m.b.t. gevoelens

De kleuter moet leren in groep te werken, d.w.z.

- beurt afwachten
- andere kinderen niet storen
- weten wat de opdracht is en die zelfstandig uitvoeren
- het kind moet zich voldoende veilig voelen in groep
- zich kunnen handhaven tegenover andere kinderen

Maar het moet ook voldoende interesse, doorzettingsvermogen en aandacht kunnen opbrengen om te leren lezen, schrijven en rekenen.

Het kind moet begrijpen dat er van hem een inspanning wordt gevraagd en dat het geen spelletje is waar hij zomaar mee kan stoppen.

Ook voldoende zelfstandigheid is een belangrijk aspect. Het kind moet zichzelf voldoende kunnen behelpen zonder steeds een beroep te doen op de leerkracht. Op dat vlak kunnen ook de ouders een belangrijke inbreng hebben. Geef het kind een kans om iets alleen te proberen, ook al is het eindresultaat minder goed en duurt het wat langer! Door het kind zelf te laten proberen, wordt zijn zelfvertrouwen bevorderd, want als het succes ervaart, zal het positiever tegenover zichzelf staan.

TIPS:

- Durf thuis enige inspanning en concentratie vragen door iets te laten afwerken, door blijvende aandacht te eisen bij het voorlezen van een verhaaltje,...
- Via gezelschapsspelen leert een kind rekening houden met anderen, zijn beurt afwachten, omgaan met winnen en verliezen,...
- Moedig uw kind zoveel mogelijk aan en stimuleer het om dingen zelf te proberen, om zelf na te denken over oplossingen van eenvoudige probleempjes
- Bevestig uw kind in wat het goed kan en moedig het aan om telkens een stapje moeilijker te proberen